

Hrvatski jezik u anatomiji i fiziologiji

The Croatian Language in Anatomy and Physiology

Marin Vodanović

Zavod za dentalnu antropologiju

Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu

10000 Zagreb, Gundulićeva 5

Sažetak Anatomija i fiziologija temelj su medicinske struke. Samim time i njihovo je nazivlje osnova strukovnog jezika medicine. HRANAFINA – Hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje projekt je Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu koji financira Hrvatska zaklada za znanost. Projekt se provodi u suradnji s tri hrvatska sveučilišta koja imaju medicinske fakultete. Projekt ima dva cilja: prvo izgraditi hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje, te drugo: popularizirati uporabu hrvatskog anatomskog i fiziološkog nazivlja među zdravstvenim radnicima, studentima medicine, znanstvenicima i prevoditeljima. Međunarodno prepoznati stručnjaci s hrvatskih fakulteta biomedicinske skupine i jezikoslovci uključeni su u projekt. Sve projektne aktivnosti dogovaraju se u suradnji s nacionalnim koordinatorom za izgradnju hrvatskoga strukovnog nazivlja. Sve dodatne informacije dostupne su na: <http://hranafina.sfzg.hr/>.

Ključne riječi: biomedicina, hrvatski jezik, anatomsko nazivlje, fiziološko nazivlje, jezikoslovlje

Summary Anatomy and physiology are the foundation of the medical profession. Anatomical and physiological terms form the basis of the medical language. HRANAFINA, i.e. the Croatian acronym for the Croatian Anatomical and Physiological Terminology, is a project of the University of Zagreb's School of Dental Medicine. It is funded by the Croatian Science Foundation and carried out in cooperation with medical schools from three other Croatian universities. This project has a two-pronged aim: first, build the Croatian anatomical and physiological terminology and second, popularize the use of the Croatian anatomical and physiological terminology among health-care professionals, medical students, scientists and translators. Internationally recognized experts from Croatian biomedical schools and linguists are involved in the project. All project activities are coordinated in agreement with the National Coordinator for Development of Croatian Professional Terminology. Further information is available at: <http://hranafina.sfzg.hr/>.

Key words: biomedicine, the Croatian language, anatomical terminology, physiological terminology, linguistics

Suvremena medicina veoma se brzo razvija. Svakodnevno se pronalaze nove dijagnostičke tehnike, terapijski postupci, preventivne metode, lijekovi i preparati. Vremenski razmak od znanstvene ideje do kliničke primjene sve je kraći. Međunarodni jezik medicine je engleski jezik i sve novosti najčešće se prvo objavljuju u medicinskim časopisima na engleskom jeziku ili na konferencijama na kojima je službeni jezik engleski. Hrvatski liječnici svoja iskustva i najnovija saznanja razmjenjuju i stječu na globalnoj razini služeći se najčešće engleskim jezikom.

Nažalost, u kliničkom radu s pacijentima ili nastavnom kontaktu sa studentima hrvatski se liječnici nerijetko i obično nesvjesno koriste engleskim izrazima u nedostatku odgovarajućih hrvatskih istovrijednica. Stvaranje prikladnih hrvatskih prijevoda stranih medicinskih naziva redovito zaostaje ili potpuno izostaje. Stoga u standardni hr-

vatski jezik sve češće prodiru nove riječi, nazivi i izrazi koji potječu iz raznih stranih jezika, a najviše iz engleskog i njemačkog. Ti nazivi neprimjetno ulaze prvo u svakodnevnu strukovnu uporabu u govoru, potom u pismu preko stručne literature (članci, časopisi, priručnici, knjige i udžbenici), a potom ih je proporcionalno proteklom vremenu moguće pronaći i na svim ostalim razinama standardnoga hrvatskog jezika. S obzirom na to da se radi o nazivima stranog podrijetla koji su najčešće na nekritički i neprimjeren način uvršteni u hrvatski jezik, takvi su nazivi nerijetko uzrok nesporazuma i nerazumijevanja u komunikaciji i na stručnoj medicinskoj i na laičkoj razini (1-3). Zbog toga se nažalost u hrvatskoj medicinskoj i nemedicinskoj literaturi vrlo lako može uočiti izrazita jezična neujednačenost u uporabi stranog nazivlja. Stoga su takvi tekstovi često nerazumljivi, nejasni i teški za čitanje (4, 5).

Znanstveni program Hrvatsko strukovno nazivlje – STRUNA

Vijeće za normu hrvatskoga standardnog jezika pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta upozorilo je na problem neprilagođenosti hrvatskoga strukovnog nazivlja i na važnost njegova rješavanja pogotovo u svjetlu skorašnjeg ulaska Hrvatske u Europsku Uniju u kojoj se njeguju jezične različitosti. Stoga je Hrvatska zaklada za znanost krajem 2007. godine odlučila poduprijeti inicijativu Vijeća za normu hrvatskoga standardnog jezika u smislu izgradnje i njegovanja hrvatskoga strukovnog nazivlja. Uskoro je raspisan prvi krug natječaja za izbor nacionalnog koordinatora za izgradnju hrvatskoga strukovnog nazivlja na kojem je izabran Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, koji je 2008. godine započeo program "Hrvatsko strukovno nazivlje – STRUNA" (6).

U sklopu tog programa koji financira Hrvatska zaklada za znanost od 2008. do danas obrađeno je nazivlje iz područja antropologije, brodstrojarstva, fizike, građevinarstva, kartografije i geoinformatike, kemije, korozije i zaštite materijala, polimera, pomorstva, prava Europske Unije, strojnih elemenata i zrakoplovstva. Kako bi se potakla što veća uporaba hrvatskoga strukovnog nazivlja, napravljena je elektronička, javno dostupna tražilica na adresi: <http://struna.ihjj.hr> na kojoj se mogu pronaći hrvatski nazivi navedenih struka, njihove definicije te prijevodi na strane jezike.

Uz potporu Hrvatske zaklade za znanost tijekom 2009. i 2010. pokrenut je projekt Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu "Hrvatsko stomatološko nazivlje – HRSTON" (<http://hrston.sfzg.hr/>) kao prvi projekt iz područja biomedicine u kojem je realizirana bliska suradnja stručnjaka s područja stomatologije i jezikoslovlja s ciljem izgradnje nazivlja stomatološke struke (7-9). Ideja o pokretanju projekta "Hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje – HRANAFINA" nastala je kao rezultat uspješno provedenog i izvrsno ocijenjenog projekta izgradnje stomatološkog nazivlja.

Znanstveni projekt Hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje – HRANAFINA

Znanstveni projekt Hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje – HRANAFINA jednogodišnji je projekt pokrenut 2012. koji se provodi na Stomatološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu u suradnji s Medicinskim fakultetima Sveučilišta u Zagrebu, Rijeci i Splitu te Institutom za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Na projektu aktivno djeluje 19 suradnika iz redova profesora emeritusa, redovitih i izvanrednih profesora, docenata, asistenata i znanstvenih novaka (10). Projektom su obuhvaćena dva temeljna i međusobno srodna medicinska područja: anatomija i fiziologija, koja čine nezaobilaznu osnovu u izobrazbi svih zdravstvenih radnika, i onih srednjoškolske i onih sveučilišne razine. S obzirom na to da anatomija i fiziologija čine osnovu svih ostalih medicinskih područja, njihovo je nazivlje neizostavan dio nazivlja ostalih dijelova medicine. Zbog toga je veoma bitno da anatomija i fiziologija imaju uređeno nazivlje.

Projekt HRANAFINA ima za osnovne ciljeve sustavno izgraditi hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje u suradnji s relevantnim stručnjacima pojedinih područja te popularizirati uporabu hrvatskog anatomskog i fiziološkog nazivlja u govoru i pismu uz istodobnu izobrazbu među zdravstvenim radnicima i ostalim zainteresiranima o važnosti izgrađivanja i očuvanja hrvatskoga strukovnog jezika. Pri tome će se uzimati u obzir dosadašnji naponi na usustavljanju hrvatskih medicinskih naziva s područja anatomije i fiziologije (11-17). Svi se nazivi u sklopu projekta unose u elektroničku bazu e-STRUNA (<http://struna.ihjj.hr/>) gdje se klasificiraju na preporučene, dopuštene, zastarjele, nepreporučene ili žargonizme. Nakon završetka projekta nazivi će biti dostupni u otvorenom dijelu baze e-STRUNA. Jezikoslovnu potporu radu suradnicima s područja medicine pruža tim suradnika iz Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Sve obavijesti o projektu dostupne su na mrežnim stranicama projekta <http://hranafina.sfzg.hr> i Hrvatske zaklade za znanost (<http://www.hrzz.hr/>). Svi zainteresirani za suradnju na ovom projektu mogu se javiti na hranafina@sfzg.hr.

Hrvatsko anatomsko
HRANAFINA
i fiziološko nazivlje

Projekt HRANAFINA – Hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje financira Hrvatska zaklada za znanost.

Literatura

1. RAOS N. O potrebi razlikovanja hrvatskoga i engleskog jezika. Arh Hig Rada Toksikol 2006;57:405-12.
2. KOMARIC N, BEDFORD S, Van DRIEL ML. Two sides of the coin: patient and provider perceptions of health care delivery to patients from culturally and linguistically diverse backgrounds. BMC Health Serv Res 2012;12(1):322.
3. ŠTEFIĆ L, MRAVAK-STIPETIĆ M, BORIĆ V. Kolokacije u jeziku stomatologije: primjeri iz oralne medicine. Acta Stomatol Croat 2010;44(3):176-87.
4. GJURAN-COHA A. Terminologizacija jezika medicinske struke. Medicina Fluminensis 2011;47(1):4-14.
5. CEKIĆ ARAMBAŠIN A. Oralna medicina – nesporazumi nazivlja. Hrvatski stomatološki vjesnik 2004;11(4):2-3.
6. HUDEČEK L, MIHALJEVIĆ M. Hrvatski terminološki priručnik. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb; 2009.
7. VODANOVIĆ M. Projekt Hrvatsko stomatološko nazivlje – priručnik za suradnike. Stomatološki fakultet, Zagreb;2010.
8. VODANOVIĆ M. Projekt HRSTON – odgovor na jezične nedoumice u stomatologiji? Glasnik Medicinskog fakulteta u Splitu. 2010;3(2):45-6.
9. VODANOVIĆ M, ŠTAMBUK D, OSTROŠKI ANIĆ A. Stomatološko nazivlje. Zagreb: Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu;2010.
10. VODANOVIĆ M. Projekt Hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje – priručnik za suradnike. Stomatološki fakultet, Zagreb;2012.
11. LOKNAR V. Teme iz medicinskog nazivlja. Zagreb: Jugoslavenska medicinska naklada;1988.
12. DRAŽANČIĆ A. Nazivlje u ginekologiji i porodništvu. Zagreb: Naklada Ljevak;2001.
13. PADOVAN I. (ured.). Enciklopedijski rječnik humanog i veterinarskog medicinskog nazivlja. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža;2006.
14. PADOVAN I. Medicinski leksikon. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža;1990.
15. RUDEŠ M, MARUŠIĆ A. Eponimi u anatomiji. Zagreb: Medicinska naklada;2009.
16. TANAY V. Hrvatsko-engleski rječnik medicinskog nazivlja. Zagreb: Medicinska naklada;2003.
17. VODANOVIĆ M. Englesko-njemačko-hrvatski stomatološki rječnik. Zagreb: Školska knjiga;2005.

Adresa za dopisivanje/Corresponding Address:

Doc. dr. sc. Marin Vodanović, dr. stom.
Zavod za dentalnu antropologiju
Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
10000 Zagreb, Gundulićeva 5
e-mail: vodanovic@sfzg.hr

Mrežna stranica/Web Page:

<http://hranafina.sfzg.hr/>

Primljeno/Received:

13. 12. 2012.
December 13, 2012

Prihvaćeno/Accepted:

17. 12. 2012.
December 17, 2012

Peptoran® 75. Za lakši dan.

Oko 950.000 ljudi u Hrvatskoj povremeno pati od bolova u želucu, a njih oko 1.050.000 povremeno pati od žgaravice. Nažalost, većina jednostavno ne obraća pažnju na taj problem. Poznato je da osim lošim prehrambenim navikama, navedene tegobe mogu biti izazvane ili pojačane i stresom.

Ne trebate se miriti sa želučanim tegobama. Jedna tableta Peptorana 75, zahvaljujući supstanciji novije generacije, **pouzdana i učinkovito sprječava i uklanja žgaravicu i bolove u želucu tijekom 12 sati.**

www.peptoran.com.hr
www.plivazdravlje.hr

Zajedno prema zdravlju **PLIVA**

03-13-PEP-01-NO/12-13/03-14

Prije upotrebe pažljivo pročitati uputu o lijeku.

Za obavijesti o indikacijama, mjerama opreza i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika.